

ULUSLARARASI POLİTİKA

II

KISA ÖZET

ULİ202U

1. Ünite – Sendikacılığın Kavramsal Çerçevesi

Egemenlik, esasen siyasi bir kavram olarak kullanıldığı ilk andan bu yana betimleyici ya da açıklayıcı olmaktan çok gücü ve güç dengelerini meşrulaştırmak ya da eleştirmek için kullanılmıştır. Avrupa dillerinde "egemenlik" sözcüğünün ilk kullanılışı XII. yüzyıla rastlar. Zaten egemenlik, feodal dönemin toplumsal ve siyasi yapılanmasına karşı tepkinin bir ürünü olarak doğmuştur. Ancak bilimsel bir kavram olarak kullanılması ilk kez XIII. yüzyıldan itibaren Fransa'da ve XIV. yüzyıldan itibaren deingiltere'de kullanılmaya başlanmıştır. Egemenlik, bir devletin otoritesini, otoritesinin yapısını ve bu otoritesini sınırları dâhilinde etkin bir biçimde kullanabilmesini ifade etmektedir. Egemenlik hem kural koyma otoritesi hem de koyduğu kuralları uygulayabilme kapasitesidir. Stephen D. Krasner, egemenliğin farklı boyutlarına dikkat çekmiş ve kavramı şu dörtlü bir tasnife tabi tutmuştur:

- **İç egemenlik:** Bir devlette kamu otoritesinin örgütlenmesi ve bu otoritenin denetim mekanizmasına, kontrol gücüne sahip olması,
- **Sınır ve karşılıklı bağımlılık egemenliği:** Kamu otoritesinin sınır aşan hareketlerini de denetleyebilme kabiliyetidir.

EGEMENLİK FİKRİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Egemenlik Fikrine Yön Veren Temel Düşünürler

Jean Bodin:

Egemenlik kavramını ilk kez ele alıp inceleyen düşünür Jean Bodin'dir. Bodin, devletin var olması için gerekenin içte kişiler üzerinde sınırsız ve üstün, dışta da bağımsız bir iktidar olduğunu belirtmiş ve bu gücün niteliğini ifade etmek için egemenlik sözcüğünü kullanmıştır Jean Bodin'e göre egemen, yasalarla başkalarına emirler verip bağlayıcı kararlar alabilen ama kendisi asla yasalara tabii olmayandır.

Thomas Hobbes

Bodin gibi Hobbes'un egemenlik anlayışında da egemenlik bölünmez, devredilemez ve paylaşılamazdır. İktidarın tek meşru kaynağı, egemenliği kendisinde toplayan kral/prenstir. Hobbes da hukuka tabi olmayan egemenin yetkilerine rakip olabilecek herhangi bir ara ya da alt iktidarı ile hukuk sistemini kabul etmez (Klippel, 2004: 110). Hobbes *Leviathan* isimli eserinde özellikle egemenin kendi toprakları üzerindeki mutlak ve sorgulanamaz konumunu ele almıştır. Egemenliğin temel unsuru olan devletin amacı güvenlidir. Bundan anlaşılması gereken devlet dediğimiz politik toplumun içinden çıktığı toplumu oluşturan kişilerin hem bireysel hem de kolektif olarak korunması, dolayısıyla da daha mutlu bir yaşam sürmeleridir.

Jean Jacques Rousseau

Rousseau'ya göre egemenlik genel iradenin tecellisidir ve genel irade ise siyasi bedenden ibaret iradesiyle moral bir varlık olup her halükarda bütünü ve parçalarının korunması ile iyiliğe yönelen, yasaların kaynağı olan devletin tüm üyeleri için haklı ve haksız belirleyen bir kuraldır.

Emmanuel-Joseph Sieyès

Fransız Devrimi'nden kısa bir süre önce 1789'un Ocak ayında yayımladığı *Qu'est-ce que le tiers-état?* (Üçüncü Hükümlük Nedir?) risalesinde Emmanuel-Joseph Sieyès, ilk iki hükümlük sahibi yapıyı oluşturan ve temsil imkânı yakalayan din adamları ve aristokrasiden bağımsız olarak burjuvaziyi devletin taşıyıcı unsuru ve ulusun kendisi olarak tanımlamıştır.

KÜRESELLEŞME VE EGEMENLİK

Küreselleşme, kişilerin ve toplumların yaşam koşullarını şekillendiren, toplumsal sınırlarının önemini azaltan bir dizi ekonomik, kültürel ve teknolojik süreci ifade etmektedir (Cohen, 2001: 81). Bu süreçte uluslararası ticaret ve sermaye akışı, doğrudan dış yatırımlar ve göçler özellikle son yirmi yılda büyük önem kazanmıştır. Buna uygun olarak küreselleşme, yerel toplulukları etkileyerek ulus-devletlerdeki ulusal kimlik, yurttaşlık ve egemenlik bağlarını azaltarak toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal yaşamda kendisini göstermiştir. Küreselleşmenin devletlerin birbirleriyle ilişki kurmasından çok daha fazlasını, asıl bireylerin ve onların oluşturdukları gönüllü toplulukların tüm dünyada etkileşime geçmesini ifade etmektedir. Küreselleşme dünyanın herhangi bir yerinde ortaya çıkan ekonomik, siyasal ve sosyal gelişmeleri her an takip edilebilen ve yönlendirebilen bir hâle getirdikçe egemenlik üzerindeki etkisini kavramamızı kolaylaştırmaktadır.

George Modelski, bu durumu “bir grup tarihsel dünya toplumlarının global bir sistem içerisinde bir araya getirilmesi süreci” olarak tanımlarken Anthony Giddens ise “yerel oluşumların kilometrelerce uzaktaki olaylarca şekillendirilmesi ya da tersi biçimde, uzak yerellikleri birbirine bağlayan dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması” olarak açıklamaktadır. Küreselleşmeye en büyük katkıyı yapan unsurlardan birisi de Çok Uluslu fiirketler’dir (ÇUfi).

ÇUfi’un tarihini MÖ 3000’de ortaya çıktığını savunan görüşler çerçevesinde neredeyse ticaretin ilk ortaya çıktığı dönemlere kadar götürmek mümkündür. ÇUfi modern zamanlarda Sanayi Devrimi eşliğinde yaygınlaşırken II. Dünya Savaşı sonrasında daha da kurumsallaşarak artık sayıları 40.000’i aşan ve yıllık ciroları birçok ülkenin GSMH’den daha fazla bir rakama tekabül eden devasa bir güce dönüşmüşlerdir.

IMF gibi örgütlerden kredi alan ülkelere, aldıkları kredilerle geniş bir yaptırımlar listesi de verilirken bunların uygulanması için de önemli teminatlar alınmıştır. Bu durum, devletlerin egemenliklerini iyice tartışılır kılmıştır. Bir dönem Türkiye’nin ve bugünlerde de Yunanistan’ın karşı karşıya kaldığı gibi ekonomilerin güçlenmesi için öngörülen koruyucu önlemleri hangi ekonomik ve siyasi politikaları uygulayarak alması gerektiğine bizzat devletlerin kendileri değil tamamen üye oldukları bu örgütler karar vermeye başlamıştır. Devletlerin egemenliklerinin aşınması yerel ekonomilerin korunması noktasında da bir ikilem oluşturmaktadır.

Yerel ekonomileri korumak için atılan her adımın küresel yankı uyandırabileceği bilinci, devletleri daha dar alana hapsetmeye başlamıştır. Bu durum da devletlerin işlevlerini zayıfletirken devletlere küresel sistemi dikkate alarak hareket etme zorunluluğu getirmektedir.

SOĞUK SAVAŞ SONRASI

Soğuk Savaş sonrasında egemenlikle demokratik normlar arasında sıkı bir ilişki gelişmeye başlamıştır. Hatta daha ileri giderek ancak demokratik devletlerin egemenliğinden söz edilebileceğini ileri sürenler dahi olmuştur (Crawford, 1995: 832) Bir devletin egemenliğine saygı duyulabilmesi için ülkede yaşayan herkesin politik, ekonomik ve kültürel haklarını kullanabilme olanağına sahip olması gerekmektedir. Diğer bir deyişle egemen devlet vatandaşlarının politik, ekonomik ve kültürel haklarına saygı duyan devlettir.

Bu durumda sağlam bir egemenlik anlayışının öncelikli şartı olarak meşruiyet karşımıza çıkmaktadır (Adaoğlu, 2008: 3). Devletin egemenlik tanımlaması ile bireylerin tek tek egemenlik algılamaları açısından bütünlük sağlandığı takdirde, güçlü bir egemenlik ortaya çıkabilir (Davutoğlu, 2003: 55). Bu da ancak çoğulcu demokrasi ve hukuk devleti anlayışı ile gerçekleştirilebilir.

Öte yandan hukuk devleti, kendini hukukla sınırlandıran bir devlet görüşüne dayanır (Kapani, 1992: 59). Bu bağlamda egemenlik, bir toplumda tek üstün güç olduğundan ülke sınırları içerisinde başka bir

otorite kabul etmez (Tanilli, 1990: 14). Bu ilkeye bir örnek vermek gerekirse 1982 Anayasası'nın 6. maddesinde, egemenliğin kayıtsız ve şartsız millete ait olduğu belirtildikten sonra Türk milletinin egemenliği Anayasa'nın koyduğu esaslara göre yetkili organları eli ile kullanacağı belirtilmiştir.

KÜRESELLEŞMEDE DEVLETİN TUTUMU

Devletler, bir taraftan egemen alanlarını korumak için tepkisel eylemde bulunurken diğer taraftan da küreselleşmenin derinleştiği bir dünyadan da izole olmayı çeşitli nedenlerle istememektedirler. Bu durumsa devletleri egemenlik ikilemi ile karşı karşıya getirmektedir.

Küreselleşmeyle paradoksal bir şekilde yükselen aynı zamanda yerel dinamikler ise küreselleşmeye tepki olarak yerelleşmeyi de hızlandırırken devletleri daha koruyucu önlemler almaya zorlamaktadır. Küreselleşme, şimdilik ulus-devletin sonu anlamına gelmemektedir fakat Westphalian egemenlik anlayışının da çatırdadığı ve dönüştüğü ortadadır. Bu nedenle, ulus-devlet hâlâ baskın bir unsur olarak varlığını korusa da yeniden klasik egemenlik anlayışın hâkim olduğu günlere dönüş için ilahi bir elin değmesi beklenmektedir.

Bu Özetin tamamını, Çıkmış Sorularını, Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/uluslararasi-politika-ii-ady212u?search=UL%C4%B0202U>